

Een glimp uit het leven van Willem Cagias uit Hoorn

In de serie 'bijvangst uit het Rotterdams Archief' van Vera Beemster nu een schipper van de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC)

Van zeevarenden kun je met een beetje geluk best veel van hun levenswandel reconstrueren. Een van mijn voorvaders, schipper Dirck Danielsz Bent, o.a. schipper op het VOC-schip Beverwaardⁱ waarvan de begintocht naar het oosten ongelukkig begon doordat het was afgedreven naar Schotland, kruiste in 1708 het levenspad van **Kagias Jacobsz**. Kagias Jacobsz, nam in elk geval twee van zijn kinderen mee op zee, op hetzelfde VOC-schip als waar hij zelf op was aangemonsterd. Eén ervan, **Willem Cagias**, trof ik aan in het Oud-Notariële Archief van Rotterdam:

Aktesoort	machtiging
Datum	19/08/1734
Archief	DLFS Delfshaven
Inventarisnummer	3884
Aktenummer/Blz.	18/79
Notaris	Nicolaas van der Vaart
Inhoud	Willem Cagias te Hoorn , schipper op het schip Hofvliet van de OIC Rotterdam, machtigt Ary Verdoes, onderstuurman van dit schip, tot het innen van zijn verdiensten bij de OostIndische Compagnie te Rotterdam.

Achter deze akte gaat een man schuil die in ruim 20 jaar een carrière bij de Verenigde Oost Indische Compagnie heeft opgebouwd door 7 keer naar het verre oosten te vertrekken, en alle keren behouden terug te komen. Dat heeft hem geen windeieren gelegd, en tussendoor wist hij ook nog een gezin te stichten. Hier volgt zijn verhaal en dat van zijn familieleden.

De VOC-bronnenⁱⁱ bestaan o.a. uit een contractboekhouding die van ieder persoon op een schip werd bijgehouden tijdens een reis. Hieruit blijkt dat Willem Cagias, net 15 jaar oud, in 1715 is aangemonsterd als *jongen*ⁱⁱⁱ bij de kamer van Hoorn. Scheepsjongens verrichtten aan boord allerlei karweitjes. Hij deed dat op het al oude fluitschip de Abbekerk, gebouwd in 1698, onder leiding van schipper Pieter Jacob Rus.

In 1718 monstert Willem opnieuw aan maa

r dan als *matroos*^{iv} bij de kamer van Enkhuizen. De matrozen deden het overgrote deel van het scheepswerk. Een deel van Willems gage ging volgens naar zijn moeder Griet Sijvers. Zijn vader was op hetzelfde schip, Huis te Foreest, als *hoogbootsman* aangemonsterd. Ook de terugreis deden vader en zoon samen, maar op een ander schip, de Lakenman, zij het dat vader Cagias Jacobsz in 1721, na vertrek uit Batavia overleed en Willem wél in Holland terugkeerde.

In 1722 vertrok Willem opnieuw van Texel voor de VOC naar Batavia met het schip Cornelia, nu voor de kamer van Hoorn als *bottelier*^v, een onderofficiersfunctie. Een bottelier hield zich bezig met de distributie van voedsel en drank onder andere aan de kok en zijn maat, die de gehele bemanning van voeding moesten voorzien. Hij moest dagelijks het rantsoen aan de kok leveren. De bottelier moest de schipper wekelijks op de hoogte houden van de voorraad. Van de vaten drank moest hij bijhouden hoe ver zij leeg waren. De bottelier werd bijgestaan door een *botteliersmaat*, de *kuipers* en enkele *matrozen*, de '*rumsgasten*' genoemd. Een deel van Willems gage ging weer naar zijn moeder Griet Sijvers.

Eind 1724 treedt Willem opnieuw in dienst bij de kamer Hoorn als *derde waak (derde stuurman)*^{vi}, een hoge officiersfunctie: de derde waak is de derde verantwoordelijke voor de navigatie. Er konden meerdere personen op één schip de functie van derde waak hebben. Deze reis werd gemaakt met het schip Magdalena. Willems gage ging nog steeds voor een deel naar zijn moeder. Nog in Batavia wordt hij op 18 mei 1725 bevorderd tot *onderstuurman*^{vii}. Op één schip waren meerdere onderstuurlieden, waarbij ieder zijn eigen 'kwartier' kreeg toebedeeld om toezicht te houden op de zeilen. Pas in oktober 1726 vertrekt Willem op terugreis, weer met schip Magdalena, naar Texel^{viii}. Onduidelijk is op welk schip hij de functie van *onderstuurman* in het verre Oosten in de praktijk heeft gebracht.

In 1727, eenmaal thuisgekomen laat hij er geen gras over groeien: teruggekeerd op 20 juni trouwt hij in oktober met Trijntje Fredriks Coper van Venhuizen. Zijn moeder is een van de twee getuigen.

Begin 1728 monstert hij weer aan bij de VOC, maar nu als *opperstuurman*^{ix} voor de kamer van Amsterdam en dat doet hij nogmaals in 1732^x voor de kamer van Hoorn. In deze functie is hij eerste verantwoordelijke voor de navigatie. Bij afwezigheid van de schipper had de opperstuurman het bevel. Ook was hij verantwoordelijk voor de lading en stuwage van de goederen in het ruim. Willem keerde terug uit Batavia op het fluitschip de Hofvliet voor de kamer van Rotterdam. Op deze terugreis vanaf Batavia in 1733 is er blijkbaar een vacature, want wordt Willem als *schipper* aangesteld^{xi}. In de praktijk gaf de schipper de bevelen aan boord. Hij moest de instructies en opdrachten die hij meegekregen had van de bewindhebbers, Heren XVII genoemd, naleven en uitvoeren. In het algemeen moest de schipper aan boord een goede orde en discipline handhaven. Hij had de eindverantwoordelijkheid voor de navigatie, maar moest bij het bepalen van de koers wel rekening houden met de mening van de stuurlieden. In Holland aangekomen had Willem blijkbaar haast: hij nam niet de tijd om zelf zijn gage van zijn reis te innen in Rotterdam.

In 1735 vertrekt Willem nog een keer als *schipper* naar Batavia^{xii}. In 1732 was Willem al eens genoteerd als lidmaat van de gereformeerde kerk^{xiii}, en in 1735 wordt hij genoteerd als lidmaat van de Evangelisch Lutherse kerk in Hoorn^{xiv}. Bij deze laatste registratie heeft hij 33 bemanningsleden meegenomen naar de kerk.

Aangekomen in Batavia is in de VOC-gegevens alleen het volgende te vinden over waar Willem schipper was:

Naam van schip	Datum en plaats van vertrek	Aankomst op de Kaap Vertrek van de Kaap	Aankomstdatum op bestemming
MAGDALENA	06-05-1735 Texel	27-09-1735 17-10-1735	17-02-1736 Batavia
KNAPPENHOF	23-12-1737 Kanton	02-05-1738 03-06-1738	12-09-1738 Rammekens

Vanaf Batavia is Willem op een of andere manier in Kanton [China] terechtgekomen, maar hoe dat dat is tot nu toe niet in de VOC-boeken terug te vinden. 23 december 1737 vertrekt Willem vanaf Kanton [China] als *schipper* op hekboot (*een soort van plat vaartuig*) Knappenhof, naar Zeeland^{xv}. Maar het is wel mogelijk gebleken om een reconstructie te maken van wat er waarschijnlijk is gebeurd, gebaseerd op het feit dat tegelijk met Willem ook het schip Beekvliet met schipper Bastiaan Mol vanuit Kanton vertrok.

Daarvoor moeten we even een zijpaadje inslaan. Om te achterhalen wanneer Willem van Batavia naar Kanton is gezeild is eerst gekeken wat de VOC in Kanton deed, en daarna naar de data waarvan wel bekend is waar Willem en de schepen waarop hij schipper was, waren.

Van 1734 tot 1756 vond de VOC-theehandel vanuit Batavia plaats met jaarlijks twee schepen. In de VOC-bronnen is terug te vinden dat één van de schepen na innemen van de lading rechtstreeks naar Patria (*het vaderland*) moest varen en het andere schip moest via Batavia varen.^{xvi} Willem is waarschijnlijk een van de schippers geweest die vanaf China rechtstreeks terug naar Holland zeilde, met aan boord vermoedelijk een lading Chinese thee en porselein.

Van 1729 tot 1799 had de VOC een eigen factorij (*kantoor*) in Kanton. Hier woonden en werkten VOC-kooplieden om de handel in met name thee en porselein in goede banen te leiden. De kooplieden woonden enkele maanden per jaar in de factorij die werd gehuurd in de periode dat de schepen gelost en geladen moesten worden. Dat duurde gerust negen maanden.

De Oost-Indiëvaarders voeren naar Kanton maar konden niet tot aan de rede bij de factorijen varen omdat de rivier daar te ondiep was. De schepen bleven daarom enkele kilometers buiten de stad voor anker liggen. De enigen die van het schip af mochten om aan wal te gaan waren de kapiteins en de kooplieden. De lading werd met kleine scheepjes, zogenoemde chop-scheepjes, naar de wal gebracht. Tussen 1730 en 1740 verbleven slechts 17 VOC-schippers in Kanton.^{xvii}

De periode waarin Willem Cagias naar Kanton moet zijn gevaren ligt ná 17 februari 1736 en vóór 23 december 1737. Uit de VOC-database blijkt dat er maar een paar schepen zijn die daarvoor in aanmerking komen: de Magdalena, de Knappenhof en de Beekvliet.

Naam van schip	Datum en plaats van vertrek	Aankomstdatum op bestemming	Opmerkingen uit VOC-database
Magdalena	17-04-1736 Batavia	...-1736 Kanton	Naam schipper onbekend
Magdalena	14-02-1737 Kanton	04-04-1737 Batavia	Naam schipper onbekend
Magdalena	25-05-1737 Batavia	06-12-1737 Coromandelkust [=Zuidoost India]	Naam schipper onbekend

De Magdalena is in april 1736 al naar Kanton gezeild, dus daar kan de Willem schipper zijn geweest. In dit geval kan hij óf in Kanton zijn gebleven óf weer zijn terug gezeild naar Batavia in 1737 en ná 4 april 1737 opnieuw naar Kanton zijn gevaren.

De reis van Batavia naar Kanton zou Willem ook met de Knappenhof, het schip waarop Willem uiteindelijk terug zeilde naar Holland, kunnen zijn gebeurd. Maar niet met het schip de Beekvliet, omdat die al eerder vanuit Batavia naar Kanton was gegaan volgens de compagniesarchieven:

Naam van schip	Datum en plaats van vertrek	Aankomstdatum op bestemming	Opmerkingen uit VOC-database
Beekvliet	Na 11-01-1737 Batavia	...-1737 Kanton	1. Naam schipper onbekend Schipper Bastiaan Mol was op 11 jan 1737 in Batavia gearriveerd met de Beekvliet en vertrok op dezelfde datum als Willem Cagias uit Kanton, ook rechtstreeks naar <i>Patria</i> , maar bestemming Texel.
Knappenhof	13-07-1736 Batavia	...-1737 Kanton	1. Naam schipper onbekend Arie vd Stol, de schipper die vanuit Goeree met dit schip naar Batavia was gezeild, is op 26-10-1736 met het schip Batavier, gebouwd in Batavia, terug naar Texel gevaren.

Omdat in de compagniesarchieven geen andere reizen van Willem Cagias zijn gevonden in de periode medio 1736 tot 23 december 1737, kan, bij een reisduur van ca 2 maanden van Batavia tot Kanton, geconcludeerd worden dat Willem Cagias waarschijnlijk ongeveer van oktober 1737 tot eind december in China is gebleven. Het alternatief, een verblijf van 1,5 jaar in Kanton zou ook kunnen, maar lijkt onwaarschijnlijk er van uitgaand dat de VOC een schipper niet betaalde voor 'niets doen'.

Hoe dan ook, na terugkeer uit Kanton treed Willem Cagias nooit meer in dienst bij de VOC. Hij was 38 jaar oud, misschien had hij het geld niet meer nodig en is hij gaan rentenieren. Bekend is dat hoge VOC-officiëren een kapitaal konden vergaren, doordat ze naast hun loon relatief gemakkelijk (illegaal) konden bijverdienen^{xviii}. Aanwijzing voor het vermoeden dat Willem na al zijn reizen waarschijnlijk relatief 'goed in zijn slappe was' heeft gezeten is de vordering van duizenden guldens die hij had op de nalatenschap van Henrik Hartogh. Het is niet aannemelijk dat Willem dit bedrag had overgehouden van zijn VOC-loon. De VOC betaalde immers zo'n 80 jaar lang ongeveer hetzelfde^{xix}:

Rang	Maandloon	Cagias Jacobsz	Jacob Cagias	Willem Cagias
-------------	------------------	-----------------------	---------------------	----------------------

Schipper	f 70-80			1733, 1735, 1737
Eerste stuurman	f 48-50			1728, 1732
Tweede stuurman	f 32-36			1725
Derde stuurman	f 26-		1719	1724
Bootsman	f 22-26	1708, 1709, 1715, 1718		
Schieman	?	1705		
Bottelier	f 20-24			1722
Matroos	f 7-11		1714	1718
Jongen	f 4-6		1709	1715

Via zijn vrouw was Willem zijdelings betrokken bij de Tweede Geoctroyeerde West Indische Compagnie [WIC]. Op 28 april 1740 wordt in een boedelscheiding^{xx} de vrouw van Willem als mede-erfgename van Pieter Jansz Vlugt^{xxi} genoemd, evenals *‘een schuldbrief lopende ten laste van den Heer Hendrik Hartogh op Appa op de kust van Guinea groot 16 Mark 2 oncen 7 Engels goud’* en de opmerking dat Willem Cagias betrokken is bij processen die daarvoor nog lopen voor ‘het Hof’. Hendrik Hartogh^{xxii}, een oppercommies en gouverneur van de handelsposten in de Baai van Benin, verantwoordelijk voor het grootste deel van de WIC-handel in tot slaaf gemaakte mensen aldaar^{xxiii}, werd in 1738 vermoord in Badagry (Nigeria). Na het overlijden van Hendrik werden voor het Hof van Holland rechtszaken gevoerd over zijn schulden. Uiteindelijk betaalde de WIC in februari 1744 aan Willem Cagias 5,217 gulden en 10 stuivers uit.^{xxiv} Afgezien van deze rechtszaak is van Willem geen WIC-gerelateerde activiteit gevonden.^{xxv} In de schriftelijke bronnen blijft hij een VOC-man, die na zijn ‘pensionering’ zijn dagen vulde met zorgen voor familie en bekenden.

- In de periode 1740-1741 is Willem betrokken bij een slepende zaak: de boedelverdeling van de VOC-schipper Gerrit Leendertse van der Hooij, waar Willem enerzijds als voogd over diens dochtertje Maritje Gerrits van der Hooij fungeerde en anderzijds diens weduwe Marijtje Ariens Roos bijstond. In dit verband wordt Willem *commissaris* genoemd.^{xxvi}
- In 1749 wordt hij genoemd als executeur van een testament waarin o.a. de nog jonge Luijdewijntje [Nicolaas] Verlooren wordt genoemd. Zij trouwt in 1786 met Matthijs [Cornelis] Koper, een oomzegger van Willem.
- In 1753 is Willem getuige bij het huwelijk van zijn zwager Cornelis Koper.
- In 1755 tekent Willem als *borg principaal*^{xxvii} voor de opname van f 267-12-15 in het VOC-dossier van Arnoldus van Door uit Kampen, waarbij Willem ook als *oud-commissaris* wordt beschreven. Arnoldus was blijkbaar tevreden over Willem’s rol in 1755: in 1757 was Willem getuige bij het huwelijk in Hoorn van Arnoldus met Jannetje Anker(s).
- In 1759 besteedde Willem een deel van de opvoeding en opleiding van zijn zoon Frederik uit: op 2 maart 1759 tekende hij een contract met Cornelis Dirksz Kuijper in Amsterdam, om de 15-jarige Frederik vanaf 1 mei 1759 voor de duur van zes jaar ‘tot zijn *knecht of dienaar* in zijn winkel te hebben’ en op te leiden waarbij Frederik ... *geduurende zijn voorn dienst gehouden zal zijn, zig met alle getrouwheijt vlijt en vigilantie te gedraege, en met gehoor aanhuijs verrigten, en waarnemen zo ‘t geen hem door zijn patroon, als in deszelfs naam belast werd zo omtrent de negotie in ‘Winkel’ of comptoir behandelen van werk, doen der boodschappen, als andersints, zonder weijgering of tegenspraak, gelijk hij zig ook de ordres, en het reglement van de huijshouding zal moeten onderwerpen, en dient te volgen*. In mei 1765 liep het contract voor Frederik af, en een paar maanden erna overleed Willem.

Zoon Fredrik Cagias/Kagias volgde niet het looppad van zijn voorvaderen. Er is geen aanwijzing gevonden dat Fredrik zelf ooit een reis over zee heeft gemaakt. In 1769 is hij nog vrijgezel, en inwonend bij zijn nicht Josina van Hoeven en haar man Tijmen Schoonhoven in Amsterdam. Hij was in zaken gegaan waarbij er geen terughoudendheid was bij het op grote schaal slaafgerelateerde zaken doen^{xxviii}: ondanks dat hij in Amsterdam niet als pijpenhandelaar bekend stond^{xxix}, had hij blijkbaar voldoende connecties om in 1769 15 kisten^{xxx}/300 gros/43.200 stuks ‘negerpijpen’ te verzenden naar Curaçao^{xxxi}, op dat moment een territorium onder WIC-beheer dat geheel op slavenarbeid gebaseerd was^{xxxii}.

De man van Josina, Tijmen Schoonhoven, was metselaar en vertrok persoonlijk kort na 16 november 1773, het jaar van de Beurscrisis van Amsterdam, naar Suriname^{xxxiii} en is daarna waarschijnlijk nooit meer in Amsterdam terug geweest. Vlak voor zijn vertrek ging Tijmen naar de notaris om zijn vader, Hendrik Schoonhoven, en

Jacobus Tosbergen, meestermetelaar^{xxxiv}, te machtigen om tijdens zijn *uijtlandigheid* al zijn zaken te regelen^{xxxv}. Tijmen vertrok uit Amsterdam met de kennis dat hij betrokken zou gaan worden bij *het leggen van een drogerij*^{xxxvi} voor de Plantage Dordrecht^{xxxvii}, een grote plantage aan de Surinamerivier. Uit een inventaris van Plantage Frederiksdorp^{xxxviii} blijkt dat hij in 1775 nog steeds in Suriname is én slaafgemaakten opleidde als metselaar: "*Niemendal, leert metselen bij Baas Schoonoven*"^{xxxix}. In 1776 was hij betrokken bij de betaling van *diverse metzel arbeidsloonen* voor de plantage Beek & Horst/ Beekenhorst aan de Commewijnrivier^{xl}. Bij zijn overlijden in 1781 in Paramaribo beschikte Tijmen volgens de boedel-inventaris over 4 slaven^{xli}. In 1783, een paar maanden nadat zijn nicht Josina was hertrouwd, trouwde Fredrik met weduwe Cornelia Jas. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

Dochter Grietje Cagias/Kagias heeft altijd in Hoorn gewoond, waar zij twee keer trouwde: eerst met Jan Ruurhoff jr. en na diens overlijden met weduwnaar Cornelis Groenveld/ Groenveldt/Groenveldt, afkomstig uit Alkmaar.

Tot slot de reconstructie van de familie van Willem Cagias/Kagias. Hieruit blijkt dat van de nakomelingen van deze Cagias-tak er niet een is die de naam Cagias/Kagias draagt. Tenzij anders vermeld zijn alle dopen en huwelijken gereformeerd/hervormd:

1. Jacob Cagias

1.1. Dirk Jakobsz Cagias van Hoorn, op 3 juni 1708 als *derdewaak* in dienst getreden bij de VOC op het schip d'Engewormer, overleden 3 maart 1709 op de heenreis van Kaap de Goede Hoop naar Batavia^{xlii}, getrouwd als weduwnaar op 8 februari 1693 in Hoorn met **Griet Pieters**, weduwe.

Uit deze relatie:

1.2.1) Annetje Dirkx Cagias

1.2. Kagias/Kagius/Kagis/Cagias Jacobsz, overleden 1721 op de terugreis van Batavia naar Holland op het VOC-schip 'Huis te Foreest', vervulde verschillende functies bij diverse VOC-kamers:

-in 1705 dienst getreden bij VOC-kamer Enkhuizen^{xliii} als *schierman*^{xliv},

-in 1708 bij VOC-kamer Amsterdam als *hoogbootsman*^{xlv} op het schip Beverwaard olv schipper Dirck Danielsz Bent^{xlvi} was afgedreven naar Schotland. Kagias Jacobsz is op 18 mei 1708 in Schotland gedeseerteerd^{xlvii}, blijkbaar nog vóór het schip terugkeerde naar Texel.

-in 1709 in dienst getreden als *bootsman* bij VOC-kamer Hoorn^{xlviii},

-in 1715 in dienst getreden als *hoogbootsman* bij VOC-kamer Hoorn^{xlix}

-in 1718 in dienst getreden als *hoogbootsman*^l bij VOC-kamer Enkhuizen, en tijdens de terugreis van Batavia naar Holland overleden 1721.

getrouwd ca 1698 met **Grietje Sijverts/Sijvertsz**, begraven 4 juli 1730 in Grote Kerk in Hoorn [bedrag impost: fl. 13.10]^{li}. Uit deze relatie vijf kinderen, allen gedoopt in Hoorn:

1.2.1) Jacob Cagias, gedoopt op 2 november 1698, doopgetuige = Geertruij Pieters^{lii}, in dienst bij VOC-kamer Hoorn [10-06-1709 tot 30-07-1714]^{liii} op hetzelfde schip als zijn vader, waarschijnlijk als *jongen*, daarna als *matroos* [23-12-1714 tot 17-07-1718]^{liv}, als *derde stuurman* [05-05-1719 tot 27-09-1720], als *onderstuurman*, een hoge officiersfunctie, bij de VOC kamer Hoorn, overleden tussen Batavia op "de reijs na Japan" met het schip de Valkenbos^{lv} op weg naar Deshima: tussen 14 en 18 augustus 1722 verging het schip met man en muis in een hevige storm^{lvi} nabij Quelpart^{lvii}. Zijn moeder kreeg van de VOC fl 96,- uitgekeerd op 7 december 1722 en op 11 aug 1729, na de afhandeling van het testament, kreeg zijn broer Willem fl 250 en 8 stuivers van de VOC.

1.2.2) Willem Cagias/Kagias, gedoopt 2 mei 1700, doopgetuige = Trijntje Sijverts^{lviii}, 12 november 1765 begraven in de Grote Kerk van Hoorn^{lix}, boedelscheiding 3 juni 1766^{lx}, getrouwd 11 oktober 1727 in Hoorn met **Trijntje Fredriks/Frederiks/Vredriks Koper/Coper/Coopers/Kopers**^{lxi}, met een attestatie voor Venhuizen dd 26 oktober 1727^{lxii}, dv Frederik/Freeck Jansz Kooper/Koper/Coper/ Koopes, schipper, en Griet Cornelis/Kornelis Boterkoper/Butterkoper^{lxiii}.

Uit deze relatie zes kinderen, allen geboren/gedoopt in Hoorn^{lxiv}:

1.2.2.1. Kagias, gedoopt 3 juli 1735, doopgetuige = Geertruij Pieters, begraven 20 juli 1735 Hoorn^{lxv}.

1.2.2.2. ?, begraven 2 juli 1739 Hoorn^{lxvi}.

1.2.2.3. Grietje Cagias, gedoopt 16 okt 1740, begraven 27 oktober 1740 Hoorn.

1.2.2.4. Antje Cagias, gedoopt 16 okt 1740, begraven 29 oktober 1740 Hoorn.

1.2.2.5. Frederik/Fredrik Cagias/Kagias, *koopman, makelaar*, gedoopt 17 apr 1744 in Hoorn, begraven 15 februari 1805 in Westerkerk van Amsterdam, ondertrouwd 8 augustus 1783 in Amsterdam [getuige = **Grietje Cagias**, zijn zus] met weduwe^{lxvii} Cornelia Jas van Amsterdam, dv Pieter [Francoisz] Jas, *meesterchirurgijn* en Catharina Dortmont, gedoopt 18 oktober 1747 Amsterdam.

1.2.2.6. Grietje Cagias/Kagias, gedoopt 2 sept 1746 in Hoorn, begraven 17 april 1799 in Grote Kerk Hoorn, ondertrouwd (1) 20 november 1766 in Hoorn met Jan [Jansz] Ruurhoff jr, gedoopt 8 september 1739 in Hoorn, begraven 31 december 1781 in Hoorn, zv Jan [Jansz] Ruurhof(f)/Ruhof (Amsterdam 1715 - Hoorn 1792), *heelmeester te Hoorn*^{lxviii}, en Anna van Hogen/Hoogen/Hagen (begraven 8 juli 1782 Hoorn). Uit deze relatie:

1. Jan Ruurhoff/Ruurhoffs, geb ca 1767, lidmaatregistratie op 7 maart 1791 in Hoorn, ondertrouwd 9 november 1792 in Hoorn [getuige = Grietje Kagias] / getrouwd *aan huis* 25 november 1792 in Scharwoude met Hilletje de Jong.^{lxix}

Grietje Cagias/Kagias is op 1 november 1782 in Hoorn hertrouwd met weduwnaar Cornelis Groenveld/ Groenvelt/Groenveldt, afkomstig uit Alkmaar, begraven 6 april 1798 Hoorn.^{lxx}

1.2.3) Sijvert Cagias, gedoopt 13 augustus 1702^{lxxi}. Geen andere gegevens gevonden.

1.2.4) Annetje Cagias, gedoopt op 21 april 1705, doopgetuige = Trijntje Sijvers^{lxxii}.

1.2.5) Annetje/Antje/Anna Cagias/Kagius/Cagras, gedoopt op 10 september 1709, doopgetuige = Trijntje Sijvers^{lxxiii}, begraven 17 oktober 1770 in Amsterdam, ondertrouwd 3 aug. 1731 in Amsterdam met Gerrit van Hoeven, geboren Rhenen, gedoopt 3 november 1709 in Rhenen, overleden voor 1770, zv Johannes [Petersz] van Hoeven en Josina [Jans] de Vael.

Uit deze relatie drie kinderen:

1.2.5.1. Josina van Hoeven, gedoopt 2 mei 1737 in Hoorn, ovl voor 22 februari 1739

1.2.5.2. Josina/Josiena van Hoeven, gedoopt 22 februari 1739 in Groningen, ondertrouwd (1) 17 april 1761 in Amsterdam/getrouwd 1 mei 1761 in OudLoosdrecht^{lxxiv} met Tijmen Schoonhoven/Schoonoven/Schoonhoven, geboren ca 1736, begraven 20 april 1781 in Paramaribo [Suriname]^{lxxv}, zv Hendrik [Tijmons] Schoonhoven en Maritje/Marretie [Hendriks] Stapelaar. Uit deze relatie vier kinderen:

1. Hendrik Schoonhoven, gedoopt 11-04-1764 in Amsterdam, doopgetuigen = Hendrik Schoonhoven en Marretie Stapelaar^{lxxvi}.

2. Johanna Catharina Schoonhoven, gedoopt 05-06-1765 in Amsterdam, doopgetuigen = Jan van Hoeven en Catharina van Maris^{lxxvii}.

3. Frederik Gerrit Schoonhoven, gedoopt 19 juni 1768 in Amsterdam, doopgetuigen = Fredrik Cagias en Hilletje Kruijt^{lxxviii}.

4. Willem Schoonhoven, gedoopt 08-11-1769 in Amsterdam, doopgetuigen = Hendrik Schoonhoven en Marretie Stapelaar^{lxxix}, getrouwd met Cornelia/Cornelisje Nagelhout, geboren 15 februari 1784 in Hattem, gedoopt 20 februari 1784 in Oldebroek, dv Harmen Nagelhout en Maria Hendriks.

Josina/Josiena van Hoeven bleef in 1773 in Amsterdam toen haar man Tijmen naar Suriname vertrok. Ze hertrouwde (2) 17 januari 1783 in Amsterdam^{lxxx} met Lodewijk Lenné/Lennée, *tot 1788 distillateurswinkel in Amsterdam*, rk gedoopt als Joannes Ludovicus op 23 februari 1759 in Amsterdam, zv Joannes Lenné en Margareta le Moine.

1.2.5.3. Derkje/Dirkje van Hoeven/Hoeve, gedoopt 30 augustus 1740 in Groningen, overleden na 28 augustus 1787 /voor 19 december 1788 in Amsterdam, getrouwd (1) 21 april 1764 in Oud-Loosdrecht met Johannes [Bartsz] Mager van Schermerhorn, gedoopt 4 augustus 1736 in Alkmaar, ovl voor 18 maart 1783, zv Bart (Bartholomeus) Mager en Geertruij/Gerritje Roelands/Ruijl. Wolve/Wolff.

Uit deze relatie drie kinderen:

1. Geertruij Mager, geboren ca 1764 Schermerhorn, overleden 2 oktober 1804 in Amsterdam in Vrouwen ziekenhuis (St. Pieters Gasthuis)^{lxxxi}

2. Christina Johanna Mager, geboren ca 1765, overleden 14 augustus 1838 Bodegraven, getrouwd 24 oktober 1790 in Oud-Loosdrecht met Peter Jansz Sijpesteijn, *schipper van Maarssen op Amsterdam*,

gedoopt 6 januari 1760 Nieuw-Loosdrecht, overleden 12 november 1834 Maarssen, zv Jan Pietersz Sijpesteijn en Pietertje Willems Roelen.

3. Jan Mager, *briefvenbestelder*, geboren ca 1770 in Oud-Loosdrecht, overleden 30 december 1825 in Oud-Loosdrecht^{lxxxii}, getrouwd met Elisabeth Sol, geb ca 1774 Loosdrecht, overleden 28 april 1752 Loosdrecht^{lxxxiii}, dv Pieter Frederiksz Sol en Fijtje Pieters Dorland.

Derkje/Dirkje van Hoeven/Hoeve is hertrouwd (2) voor 18 maart 1783 met Jan [Hendriksz] Rietmeijer/ Rietmaijer/Rietmaiijer, gedoopt 5 januari 1758 in Amsterdam^{lxxxiv}, *casteleijn in 't Rechthuijs in het dorp Slooten*^{lxxxv}, zv Hendrik [Jansz] Rietmaijer/Rietmeijer/Rietmajer, *meester-chirurgijn* en Margaretha/Magareta [Stephanus] Karsten/Carsten. Uit deze relatie:

4. Hendrik Rietmaijer/Rietmaaier, gedoopt 6 april 1783 in Barsingerhorn^{lxxxvi}, overleden 28 september 1848 Amsterdam, getrouwd 13 januari 1804 in Amsterdam met Helena Petronella [Frans] Snijder/Snijders, geboren ca 1783 Amsterdam, overleden 16 mei 1827 Utrecht.

Noten

- ⁱ NA, <https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/index/nt00444/a13d1fdb-6e42-4b70-a2e6-fde7366c5832>
- ⁱⁱ NA, <https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/index/nt00444/cd0ccad2-c864-11e6-9d8b-00505693001d?searchTerm=Willem%20Cagias>. Algemene informatie over de scheepvaart tussen Nederland en het verre oosten is te vinden in de Digitale Versie Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th centuries op https://resources.huygens.knaw.nl/retroboeken/das/#page=8&accessor=toc&accessor_href=https%3A%2F%2Fresources.huygens.knaw.nl%2Fretroboeken%2Fdas%2Ftoc%2Findex_html%3Fpage%3D0%26source%3D1%26id%3Dtoc&source=1&size=1219&view=imagePane
- ⁱⁱⁱ 12 juni 1715 – **Willem Cagias** – jongen, met het fluitschip ‘Abbekerk’, vertrek 12/06/1715 van Texel naar Batavia, aankomst 14/04/1716, kamer Hoorn; [schip ‘Abbekerk’ 05/06/1716 van Batavia naar Palembang en terug van Palembang naar Batavia 19/08/1716]; terugreis met het schip ‘Abbekerk’, vertrek 01/11/1716 van Batavia naar Texel, aankomst 31 juli 1717, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10005/>]
- ^{iv} 3 mei 1718 – **Willem Cagias** – Matroos, met het schip ‘Huis te Foreest’, vertrek 03/05/1718 van Texel naar Batavia, aankomst 30/12/1718, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10339/>]; terugreis met schip Lakenman, vertrek 30/10/1720 van Batavia naar Texel, aankomst 4 juni 1721, kamer Enkhuizen [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10574/>].
- ^v 29 april 1722 – **Willem Cagias** – Bottelier, met het schip ‘Cornelia’, vertrek 29/04/1722 van Texel naar Batavia, aankomst 24/01/1723, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10223/>]; terugreis met het schip ‘Nieuwvliet’, vertrek 28/11/1723 van Ceylon naar Rammekens, aankomst 5 juli 1724, kamer Zeeland [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10736/>]
- De Nieuwvliet vertrekt 02/08/1723 van Batavia naar Ceylon, maar deze reis staat niet in de dienststaat van Willem Cagias, dus hij is waarschijnlijk met het schip ‘Cornelia’ naar Ceylon gevaren.*
- ^{vi} 25 dec 1724 – **Willem Cagias** – Derdewaak/derde stuurman, met het schip ‘Magdalena’, vertrek 25/12/1724 van Texel naar Batavia, aankomst 25/01/1726, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10644/>];
- ^{vii} notitie in zijn dienststaat: 18 mei 1725 – *is aangesteld tot onderstuurman.*
- ^{viii} terugreis met schip ‘Magdalena’ 21/10/1726 van Batavia naar Texel, aankomst 20 juni 1727, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10644/>].
- ^{ix} 2 januari 1728 – **Willem Cagias** – Opperstuurman, met het schip ‘Hillegonda’, vertrek 02/01/1728 van Texel naar Batavia, aankomst 17/12/1728, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10441/>]; terugreis met het schip ‘Beekvliet’ vertrek 01/12/1730 van Batavia naar Texel, aankomst 30 juli 1731, kamer Amsterdam.
- ^x 15 mei 1732 – **Willem Cagias** – Opperstuurman, met het schip ‘Huis te Foreest’, vertrek 15/05/1732 van Texel naar Batavia, aankomst 10/05/1733, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10340/>]
- ^{xi} terugreis met het schip ‘Hofvliet’ als schipper **Willem Cagie**, vertrek 30/10/1733 van Batavia naar Goeree, aankomst 31 juli 1734, kamer Rotterdam [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10450/>].
- ^{xii} 6 mei 1735 – **Willem Cagias** – Schipper op fluitschip ‘Magdalena’, vertrek 06/05/1735 van Texel naar Batavia, aankomst op 17/02/1736, kamer Hoorn [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10644/>];
- ^{xiii} WfA, DTB Hoorn 16, Gereformeerde lidmaten, 1667-1734
<https://hdl.handle.net/21.12114/1F61058A44EF4331BE2505B5D89C09AF>
- ^{xiv} bron = Hoorn, Evangelisch-Luthers lidmatenregister 1651-1830,
<https://vortmes.nl/wp-content/uploads/2024/03/KLLHO651.pdf>
- ^{xv} terugreis als Schipper op hekboot ‘Knappenhof’, vertrek 23/12/1737 van Kanton (China) naar Rammekens, aankomst 12 september 1738, kamer Zeeland [zie ook <https://www.vocsite.nl/schepen/10552/>].
- ^{xvi} bron = <https://www.vocsite.nl/geschiedenis/handelsposten/china/>
- ^{xvii} bron = J. de HULLU, OVER DEN CHINASCHEN HANDEL DER OOST-INDISCHE COMPAGNIE IN DE EERSTE DERTIG JAAR VAN DE 18e EEUW in Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, Deel 73, 1ste Afl. (1917), pp. 32-151 of digitaal via https://www.jstor.org/stable/20769858?searchText=&searchUri=&ab_segments=&searchKey=&refreqid=fastly-default%3Ab19cd2b11d0b526218605ac9b8b36e7a&initiator=recommender
Zie ook: Irene Jacobs, Onze Johannes, op zoek naar de identiteit van een 18e-eeuws chinees portretbeeld van klei, https://brill.com/downloadpdf/journals/vvak/44/1/article-p2_2.pdf
- ^{xviii} Elk bemanningslid mocht in een kist wat goederen (voering) meenemen uit het oosten om te verkopen. Alle goederen waar de VOC een monopolie op had waren hiervan uitgesloten. Toch kon er wel wat geregeld worden: vaak lieten corrupte toezichthouders zich omkopen. Bovendien gold dat hoe hoger men in rang was, hoe minder het toezicht en hoe hoger de verdiensten.
- ^{xix} Bij de VOC werden in 1662 de gages van de verschillende bemanningsleden in een Reglement vastgelegd. Pas in 1742 werden de lonen voor officieren op VOC-schepen aangepast (verhoogd). Bron = J. R. Bruijn, F. Gastra en I. Schöffner, *Dutch-Asiatic shipping in the 17th and 18th centuries*, Volume I, Introductory volume, (Den Haag 1987) 210-211
- ^{xx} WfA https://www.westfriesarchief.nl/archieven/personen/?mivast=136&mizig=100&miadt=136&miview=tbl&milang=nl&misort=dt%7Casc&mip1=Hartog*&mip3=Hendrik

NB in de akte staat duidelijk dat het om Willem Cagias staat, maar in de gegevens van het WfA wordt vermeld Willem **Alberts?? (!)** Cagias. Onduidelijk is waar deze toeschrijving door het Westfries Archief op is gebaseerd.

^{xxi} Pieter Jansz Vlugt is tantezegger van Trijntje Frederiks Koper, aangezien hij de zoon is van Jan Pietersz Vlugt en Maria Frederiks Koper. Bron = WfA, ONA 1672. Grootebroek, akten notaris Joannes Pool, 1734-1744, akte nr 50 <https://hdl.handle.net/21.12114/4F08A8B1C1654D51A825EA03609FAB10>

Jan Pietersz Vlugt is kapitein in dienst van de Westindische Compagnie ter Kamer Enkhuizen.

Bron = WfA, ONA Bovenkarspel 431, akten notaris Seger Lakenman, 1730-1746, akte nr 43.

^{xxii} alias Yovo Huntokonu, bron 1 = https://en.wikipedia.org/wiki/Velekete_Slave_Market ,

bron 2 = <https://face2faceafrica.com/article/the-dark-history-of-the-nigerian-colonial-town-of-badagry-one-of-africas-first-slave-ports>

^{xxiii} De WIC kreeg van de Staten Generaal het alleenrecht op de handel in het Atlantische oceaangebied. De eerste WIC werd in 1674 vanwege financiële redenen ontbonden. Meteen daarna werd een tweede en meer succesvolle compagnie opgericht. In deze tijd ontwikkelden koloniën in Suriname, Berbice, Demerary en Essequibo zich tot plantagekoloniën. Door haar monopolie op de scheepsvaart met deze koloniën was de WIC verantwoordelijk voor het aanvoeren van grote aantallen slaafgemaakten. De WIC behield haar monopolie op de slavenhandel tot 1730, toen de handel werd opengesteld voor andere particulieren handelaren.

^{xxiv} (NL-HnWFA, 1685, inv.nr. 1672, no. 50)

bron = Lukas Wissel: Encountering Opportunities, Inheritances, Knowledge Gaps, and Invented Global Connections in the German "Hinterland"

https://www.berghahnbooks.com/downloads/OpenAccess/BraunerEncountering/BraunerEncountering_03.pdf ...

According to the account of his wages the WIC kept, Hertogh ...had also accrued some debts....[NL-HaNA, Hof van Holland, 3.03.01.01, inv.nr. 9531, K.] After his death, ... more parties of creditors showed up in the Netherlands and were paid out by the WIC in February 1744 ... included Willem Cagias (NL-HnWFA, 1685, inv.nr. 1672, no. 50) ... received 5,217 guilders, 10 stuivers ... [NL-HaNA, WIC, 1.05.01.02, inv.nr. 399, 47-48.] ...

^{xxv} Er is tot nu toe geen familierelatie gevonden met kapitein Nanning Kagias, ook afkomstig uit Hoorn, die met het schip de Eva Maria voor de WIC-kamer van Hoorn drie slavenreizen uitvoerde. Op 7 april 1693 vertrok Nanning Kagias van Angola met een scheepsruim vol slaafgemaakte Afrikanen naar Essequibo en vervolgens naar Curaçao en keerde terug in Angola op 16 april 1694, waarna de bewindhebbers het schip vrijwel direct weer belaadden voor de volgende slavenreis. Hij vertrok 15 november 1694 opnieuw voor een reis met dezelfde bedoelingen en bestemmingen en keerde terug op Texel in juli 1697. Tijdens zijn laatste reis, van 21 nov 1699 tot 8 juli 1701, voer hij direct van Angola naar Curaçao. Bronnen = <https://www.slavevoyages.org/voyage/database> en NA, toegang 1.05.01.02, inventarisnummer 451, fol. B, scan 173. Journaal Nanning Kagias in dienst van WIC-bewindhebbers te Hoorn gedestineerd tot Angola, Essequibo en Curaçao, 1694.

^{xxvi} Gerrit Leenderts is ca 1740 op de terugreis vanuit Batavia overleden op het schip Kerkwijk. De crediteuren en de weduwe hebben o.a. onenigheid over de inventaris en de spullen aan boord van het VOC-schip. De crediteuren hebben soms duizenden guldens capitaal geïnvesteerd en willen dit terugzien:

SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:b21a5c6d-e074-6a83-e053-b784100a6e32/nl>

SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:bb8853ca-216f-c071-9dfd-1bc2313441a0>

SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:2018726c-0417-1e9e-279e-4120f0b82dfb>

SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:b21a5c6d-ab8b-6a83-e053-b784100a6e32>

SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:c71bb4b8-afca-37db-25ad-59f98e9e89>

SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:d06dc905-7186-a273-11dc-ea8208ea0dd1>

^{xxvii} NA https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.04.02/invnr/14432/file/NL-HaNA_1.04.02_14432_0127

^{xxviii} Het feit dat ze gereformeerd waren heeft mogelijk een rol gespeeld: protestantse Nederlanders kenden noch wettelijke, noch kerkelijke regels die de slaafgemaakten bescherming boden. Slavenwetgeving ontstond bij hen pas in de praktijk van slavenhandel en plantagebeheer en daarin bleek de slaafgemaakte niet als persoon, maar als zaak te worden gedefinieerd. De slaafgemaakte had dan ook geen rechten, alleen plichten. Het gevolg was een rigide slavernijsysteem, want de meesters waren niemand verantwoording schuldig. De dominante rooms katholieke kerk had wel regels ten aanzien van de behandeling van slaafgemaakten. Zo diende de meester als een vader voor zijn slaven te zorgen en werd het vrijmaken van slaven gerekend tot een van de 'goede werken' waarmee een christen een plaats in de hemel kon verdienen. Bron =

https://www.alexvanstipriaan.com/_files/ugd/364889_927c608057ca4a0e8d972fd0b667f984.pdf

^{xxix} zie PKN Jaarboek 2016, art 7, Pijpenmarkt Amsterdam, bijlage VI / pag 107 e.v.

<https://s9b788c95abb802be.jimcontent.com/download/version/1682280583/module/9382849076/name/Jaarboek%202016%20art%207%20Pijpenmarkt%20Amsterdam%20copy.pdf>

^{xxx} De gebruikelijke manier van kleipijpen vervoeren was in manden of tonnen. Kisten hadden een inhoud van 20 gros en waren door hun stabiliteit vooral bedoeld voor de export in grotere zeeschepen. Bron = PKN Jaarboek 2016, art 7, Pijpenmarkt Amsterdam

^{xxxi} bron = Stichting PKN [= Stichting voor onderzoek historische tabakspijpen], Jaarboek 2015
<https://s9b788c95abb802be.jimcontent.com/download/version/1570097936/module/9071413276/name/jaarboek%202015%20art%207.pdf> . De waarde van de genoemde zending pijpen was indertijd 270 gulden, ruim 3 maandsalarissen van een VOC-schipper.

^{xxxii} bron = Staat en Slavernij. https://www.eerstekamer.nl/overig/20230615/staat_en_slavernij_het_nederlandse/document3/f=/vm42f4qh1ezj_opgemaakt.pdf

^{xxxiii} bron = Stadsarchief Amsterdam, Notariële archieven, Machtiging dd 16-11-1773
<https://archief.amsterdam/indexen/deeds/a3cb51cc-1410-50ee-e053-b784100a6caf>

^{xxxiv} en schoonvader van zijn zus Grietje. Grietje Schoonhoven was getrouwd met Lucas Tosberg

^{xxxv} SAA, <https://archief.amsterdam/indexen/deeds/a3cb51cc-1410-50ee-e053-b784100a6caf>

^{xxxvi} Een drogerij is nodig voor de productie van oa koffie, cacao, tabak. Het maken ervan levert volop werk voor een metselaar als je het proces volgt: Geplukte koffie werd eerst enkele dagen in een **stenen bak met water** te weken gelegd om de boeba los te maken. Daarna werd deze in **de breekmolen** gebroken, zonder de twee er in zittende bonen te beschadigen. Van daaruit viel de gekneusde vrucht op een lang houten rooster (menarie) waarlangs een aantal slavinnen stond opgesteld. Deze hadden tot taak de koffie net zolang over de menarie rond te wrijven - onder voortdurend bespoelen met water - tot de boeba losliet en de bonen tussen de latjes doorvielen. Daaronder liep **een gemetselde goot naar een stenen wasbak**, waarin de bonen opnieuw een nacht werden geweekt om de gelei-achtige substantie die hen omhulde los te maken. De volgende dag werden de bonen, onder voortdurend roeren, van dit vruchtslijm ontdaan en op **grote stenen vloeren (de drogerij)** uitgespreid om in de zon te drogen. Bron = https://www.alexvanstipriaan.com/_files/ugd/364889_927c608057ca4a0e8d972fd0b667f984.pdf

Plantage Dordrecht was een koffieplantage. Toen eigenaar Pieter Van Akeren (1729-1779) in 1772 niet aan zijn verplichtingen voldeed, kwam zijn plantage in handen van het fonds van negociatie onder Willem Clifford en Rudolph le Chevallier, die de verstrekker was geweest van een hypotheek op Dordrecht. De economische situatie in Suriname was inmiddels omgeslagen, en de waarde van de plantages was sterk gedaald. Meer informatie over deze plantage, eigenaren e.d. : [https://nl.wikipedia.org/wiki/Dordrecht_\(Suriname\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Dordrecht_(Suriname)) ;

<https://www.surinameplantages.com/archief/d/dordrecht/>;

https://www.surinamistiek.nl/main/slavernijverleden/Familienamen_en_Plantages.pdf

<https://resources.huygens.knaw.nl/vrouwenlexicon/lemmata/data/Beer>

<https://www.suriname-heritage-guide.com/> > Suriname rivier > Plantages > Dordrecht 2005-01.pdf of

https://drive.google.com/drive/u/0/folders/0B88mZFItv8embmZaYWFQnNzZacDQ?tid=0B88mZFItv8emcJVfcG5hWFJOdWs&resourcekey=0-slmlF_DkEFu3ebWbDQ58Kg

^{xxxvii} <https://www.openarchieven.nl/saa:a3cb51cc-8c85-50ee-e053-b784100a6caf>

^{xxxviii} De inventaris werd waarschijnlijk opgemaakt ten behoeve van een af te sluiten hypotheek. Want een jaar later was de plantage voor f 150.000,- verhypothেকেert bij het Amsterdamse negociatiefonds Rudolf Hageman. Meer informatie over deze plantage, eigenaren e.d.:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Frederiksdorp>

<https://www.suriname-heritage-guide.com/> > Commewijnrivier > Plantages > Frederiksdorp 2003-1.pdf of

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/0B88mZFItv8emS1hQN2JjNjI2NmM?tid=0B88mZFItv8emcJVfcG5hWFJOdWs&resourcekey=0-3bVNO9yHN3AcEqwuUzUrAw>

^{xxxix} bron = <https://www.suriname-heritage-guide.com/> > artikelen techniek > Bouwmeesters in Suriname 1667-1940

Dikland 2006.pdf of https://drive.google.com/drive/u/0/folders/0B88mZFItv8emNjFvX0IHazA5SGs?resourcekey=0-Bo_8jKlGS36A-1W4GX5g9w

^{xl} Meer info over deze plantage, eigenaren e.d.:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Beekenhorst>

<https://www.surinameplantages.com/archief/b/bekenhorst>

<https://www.suriname-heritage-guide.com/> > Commewijnrivier > Plantages > Beekenhorst 2002-01.pdf of

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/0B88mZFItv8emS1hQN2JjNjI2NmM?tid=0B88mZFItv8emcJVfcG5hWFJOdWs&resourcekey=0-3bVNO9yHN3AcEqwuUzUrAw>

Gecomplceerde bouwzaken werden door specialisten van buiten de plantage gedaan. Molenmakers, metselbazen en

koperslagers hebben een goed belegde boterham verdiend aan plantages.

Bron = https://www.alexvanstipriaan.com/_files/ugd/364889_927c608057ca4a0e8d972fd0b667f984.pdf

^{xli} bron = Index-op-plantage-inventarissen-1698-1780:

<https://www.allesurinamers.org/wp-content/uploads/2021/05/Index-op-plantage-inventarissen-1698-1780-2.xlsx>

^{xlii} NA, [https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.04.02/invnr/14351/file/NL-](https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.04.02/invnr/14351/file/NL-HaNA_1.04.02_14351_0026)

[HaNA_1.04.02_14351_0026](https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.04.02/invnr/14351/file/NL-HaNA_1.04.02_14351_0026)

In de compagniegegevens van Dirck Jakobsz Cagias staat vermeld: *27 augustus 1710 f 675:7:5 betaald aan Grietje Pieters wed en geïnstitueerd erfgenaem van haer man mitsgaders moeder en voogdesse op haer dogter Annetje Dirckx Cagias*. Het bedrag dat Griet Pieters kreeg, komt overeen met een dienstverband van bijna 26 maanden [= 3 juni 1708 – 3 maart 1709] - zie de tabel met het salaris van een *derde waak/derde stuurman*.

^{xliii} bron = NA, <https://hdl.handle.net/10648/c7512958-c864-11e6-9d8b-00505693001d>

Kagias Jacobsz is uitgevaren en teruggekeerd met het schip Ham.

^{xliv} bron = <https://www.vocsite.nl/geschiedenis/functionies/> Een *schiemann* is verantwoordelijk voor de fokkenmast (en boegspriet). De schiemann moest tijdens het laden en lossen altijd in het ruim zijn en de goederen goed stuwen. Ook moest hij de zware touwen in het kabelgat goed "wegschietsen".

^{xlv} Een *bootzman* houdt toezicht op het staande en lopende want van het schip, met name met dat van de grote mast. De *hoogbootzman* houdt toezicht op het lopende en staande want, speciaal van de grote mast en houdt toezicht op de *kwartiermeester*, en had de *hoogbootsmansmaat* en alle *matrozen* onder zich.

^{xlvi} Dirck Danielsz Bent, gedoopt 25 maart 1657 Hoorn, overleden op 17 juli 1709 op het schip Beverwaardt onderweg van Texel naar Batavia, zv Daniel Dircksz Bent en Grietje Arents, getrouwd 25 januari 1682 in Hoorn met Meijnnoutje Jans Visser.

^{xlvii} NA, <http://hdl.handle.net/10648/988bc224-a2da-6222-4154-923ff03b34fe> Kagias Jacobsz is uitgevaren met het schip Beverwaardt. Het schip Beverwaardt is volgens de compagniearchieven 'afgedreven' naar Schotland, terug naar Texel.

^{xlviii} NA, <https://hdl.handle.net/10648/cfed2d8c-c864-11e6-9d8b-00505693001d> Cagias Jacobsz is uitgevaren en teruggekomen met het schip Abbekerk.

^{xlix} NA <http://hdl.handle.net/10648/317303a2-bf1d-63cf-5694-1f093a248e9e> Cagius Jakobsz is uitgevaren en teruggekeerd met het schip Abbekerk.

ⁱ NA, <http://hdl.handle.net/10648/2ff23fff-1b3a-a92f-c52c-064efd8479e0> Cagias Jacobsz is uitgevaren met het schip Huis te Foreest en teruggekomen met het schip Lakenman

ⁱⁱ WfA, DTB Hoorn 84, Begraafinschrijvingen Grote Kerk, 1688-1759.

<https://hdl.handle.net/21.12114/1180418AEFDE4980AA0BD2EBF48B36F8>

ⁱⁱⁱ WfA, DTB Hoorn, 9, Geref. doopinschrijvingen, 1691-1712

<https://hdl.handle.net/21.12114/2F96538C165944C7AD0EFC846B9A011F>

ⁱⁱⁱⁱ NA, https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.04.02/invnr/14352/file/NL-HaNA_1.04.02_14352_0139

^{lv} NA, <http://hdl.handle.net/10648/5fb69570-f272-cd57-c5cf-caf2572fcd7f>

^{lv} NA, 14377 Opperdoes: Grootboek 1721 - 1722 1721 – 1722

https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.04.02/invnr/14377/file/NL-HaNA_1.04.02_14377_0017?eadID=1.04.02&unitID=14377&query=

^{lvi} bron = [https://nl.wikipedia.org/wiki/Valkenbos_\(schip,_1720\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Valkenbos_(schip,_1720)) .

^{lvii} Tegenwoordig bekend als het Jeju-eiland of Jeju-do, gelegen ten zuiden van Zuid-Korea.

^{lviii} WfA, DTB Hoorn 9. Geref. doopinschrijvingen, 1691-1712, pag 138

<https://hdl.handle.net/21.12114/61765B2887384B638C65CDDA11D5194A>

^{lix} WfA, DTB Hoorn, 84. Begraafinschrijvingen Grote Kerk

^{lx} bron = vermelding in Amsterdamse notariële akte, SAA [Stadsarchief Amsterdam](https://www.openarchieven.nl/saa:9d6d21e1-eb24-666d-e053-b784100a1840) Notariële archieven, Deel: 14094, Periode: 1767, Amsterdam, archief 5075, inventarisnummer 14094, 16 november 1767, Notariële archieven, aktenummer 290677 <https://www.openarchieven.nl/saa:9d6d21e1-eb24-666d-e053-b784100a1840>

^{lxi} WfA, DTB Hoorn 75. Huwelijksakf. & DTB Hoorn 57. Ondertrouwen/Huwelijk: 11 okt 1727

^{lxii} WfA, DTB Hoorn 68. attestatie voor Venhuizen: 26-10-1727

^{lxiii} Familie van Trijn Fredriks/Frederiks/Vredriks Coper/Coopers/Koper is uit notariële akten gereconstrueerd in vijf stappen:

1) ??? Kornelis Buterkoper, overleden voor 3 juli 1728, is de moeder van Trijn Frederiks Koper volgens a) WfA, ONA Bovenkarspel 430, akten notaris Seger Lakenman, 1725-1729., aktenummer 111

<https://hdl.handle.net/21.12114/8EE7508D948647BA9FCEAD3B401946E7> en

b) WfA, ONA 1672, Grootebroek, akten notaris Joannes Pool, 1734-1744, aktenummer 131

<https://hdl.handle.net/21.12114/4F08A8B1C1654D51A825EA03609FAB10>: Anna Kornelis Boterkoper getrouwd met Kornelis Jakobs Groot en Pieter Kornelisz Boterkoper / Butterkoper zijn de zus resp. broer van de moeder van Trijn Frederiks Koper. De voornaam van Trijn's moeder wordt niet vermeld. Klaas Kornelisz Boterkoper is een halfbroer van ???, Anna en Pieter Kornelis Boterkoper

2) Trijn is moeijde en mede-erfgename van Pieter Janse Vlught volgens c) SAA, Notariële archieven, aktenummer 276473 <https://www.openarchieven.nl/saa:9d6d21df-b051-666d-e053-b784100a1840> waarin ook staat dat Pieter Janse Vlught zoon is van Jan Pietersz Garst/Vlught en Marretje Frederiks Koper, waaruit af te leiden is dat Marretje en Trijn Frederiks Koper zussen zijn.

3) Trijn heeft een halfbroer genaamd Kornelis Frederiks Koper volgens d) WfA, ONA 1672. Grootebroek, akten notaris Joannes Pool, aktenr 50. Deze halfbroer heeft als stiefvader Klaas Pieters Bruin. Trijn wordt niet genoemd. Hiermee wordt min of meer bevestigd dat Trijn en Kornelis verschillende moeders hebben. In elk geval kan geconcludeerd worden dat de moeder van Kornelis Frederiks Koper, Anna Pieters, is hertrouwd met Klaas Pieters Bruin. Zie ook e) WfA ONA 1672. Grootebroek, akten notaris Joannes Pool, 1734-1744, aktenr 67

<https://www.westfriesarchief.nl/archieven/personen/>

[mivast=136&mizig=100&miadt=136&miview=tbl&milang=nl&misort=last_mod%7C%7Casc&mip1=koper&mip3=fr*](https://hdl.handle.net/21.12114/CCC9F8B8CA3E492A88C5C4BE855B3A8A)

4) Op 21 september 1704 worden in Venhuizen genoteerd: *[1704] den 21 septbris wederom gehouden het H.D. des heeren en sijn de gemeente toegedaan met belijdenisse hares geloofs Freeck Jans Kooper en Griet Cornelis met attestatie van Wijdenesse Freeck Jansz Kooper en Griet Cornelis*. Deze lidmaatregistratie is de enige bron waarin dit echtpaar bij elkaar wordt vermeld.

5) De naam van de moeder van Trijn Frederiks Koper is uiteraard ook af te leiden uit de vernoeming van haar dochters: dochter Grietje is vernoemd naar haar moeder. Toevallig is dit ook de naam van de moeder van Willem Cagias. Dochter Antje is waarschijnlijk vernoemd naar de stiefmoeder van Trijn Frederiks Koper: Anna Pieters. NB De voornaam van de moeder van Trijn Frederiks Koper kan niet Anna zijn geweest: dit was immers de naam van de zus resp tante die met Kornelis Jakobs Groot was getrouwd [zie hierboven bij 1 b)].

Tot slot: de achternaam van familie van Trijn's moeder varieerde van Booter, Butter, Booterko(o)per, Butterko(o)per, en werd uiteindelijk Butter.

^{lxiv} WfA, DTB Hoorn 11. Geref. doopinschrijvingen met als ouders Willem Cagias/Kagias en Trijntje Fredriks/Frederiks/Vredriks Coper/Coopers /Koper

^{lxv} WfA, DTB Hoorn 95. Begraafinschrijvingen, 1729-1759

<https://hdl.handle.net/21.12114/CCC9F8B8CA3E492A88C5C4BE855B3A8A>

^{lxvi} <https://hdl.handle.net/21.12114/34A90E49267C4BF98CE9CCA556C615CE>

^{lxvii} Cornelia Jas was weduwe van Jacob Wijnbergen, zv Egbert [Harmensz] Wijnbergen en Gesina van der Staal, gedoopt 7 mei 1749 in Amsterdam, begraven 5 augustus 1780 in Amsterdam, met wie ze 10 april 1772 in Amsterdam in ondertrouw ging. Na het overlijden van Fredrik hertrouwde Cornelia 25 oktober 1805 in Amsterdam resp. Elburg met Andries Jz van Gelder, weduwnaar van Lijsje Jans.

^{lxviii} bron = Waterlands Archief, 1716 Familie Sant, een familie uit Purmerend, 1776 – 1890 >

3: Geslagt Anna Catharina Sant (1764- 1844) en Johan Christoffel Finckensieper (1746 – 1812) >

6: *Bericht van overlijden van Jan Ruurhof, heelmeeester te Hoorn, verzonden door de executeurs aan Gerrit Sant te Lissabon, Hoorn, 26 februari 1792.*

^{lxix} Mogelijk is Hillette dv Jan de Jong en Elisabeth Langedijk. Deze Hillette de Jong is overleden op 29 mei 1813 in Amsterdam, 41 jaar oud, geboren te Hoorn.

bron = WfA, <https://hdl.handle.net/21.12102/CB3947E75DDE4B3BBEE26FE0BF8266C1>.

Dit zou betekenen dat ze is hertrouwd met Hendrik Blom. Dit huwelijk is nog niet gevonden.

^{lxx} WfA, DTB Hoorn 96. Begraafinschrijvingen, 1759-1830. Cornelis Groenveld: huwelijksafkondiging 30 september 1752 in Hoorn/ondertrouw 8 oktober 1752 in Alkmaar/getrouwd (1) 29 oktober 1752 in Hoorn met Maritje/Maartje Vissers/Visser, jd van Hoorn, begraven 18 maart 1762 in Hoorn.

^{lxxi} WfA, DTB Hoorn 9. Geref. doopinschrijvingen, 1691-1712.

^{lxxii} WfA, DTB Hoorn 9. Geref. doopinschrijvingen, 1691-1712

<https://hdl.handle.net/21.12114/7B893B1FC70B43C2AC4AEF769EC164A5>

^{lxxiii} WfA, DTB Hoorn 9. Geref. doopinschrijvingen, 1691-1712

<https://hdl.handle.net/21.12114/32D1381C4F9742E6B6F2847350187629>

^{lxxiv} [Stadsarchief Amsterdam te Amsterdam, Ondertrouwregister, Deel: 605, Periode: 1761-1762, Amsterdam, archief 5001, inventarisnr 605, 17 april 1761, Ondertrouwregister, folio p.69](https://www.openarchieven.nl/saa:3f860d54-37f9-1754-2d71-8d221e70507d): OutLoosdrecht, Deese Persoonen sijn alhier op acte van Joannes de Mol Predikant in de Out Loosdrecht Ingetekent Tijmen Schoonhoven J.M. en Josina van Hoeven J.D. woont in de Oude Loosdrecht. Acte verleent den 1 meij 1761 om te Oud Loosdrecht te trouwen.

^{lxxv} bron 1 = index notarieel archief 1740-1780 (z.g. "plantageklappers"), Algemeen Rijks Archief, 's Gravenhage; zie ook Index-op-plantage-inventarissen-1698-1780: <https://www.allesurinamers.org/wp-content/uploads/2021/05/Index-op-plantage-inventarissen-1698-1780-2.xlsx>

^{lxxvi} Geen huwelijk gevonden.

^{lxxvii} bron = SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:3f860d54-37f9-1754-2d71-8d221e70507d>

^{lxxviii} bron = SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:fcf9b0dc-aff8-49f5-b89d-0aef6d9d8ef2>

^{lxxix} bron = SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:5cad5ee6-874e-e473-7268-7719d74f42c3>

^{lxxx} bron = SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:3cd399ab-a0e4-45bc-b581-52515471a729>

^{lxxxi} bron = SAA <https://www.openarchieven.nl/saa:8befa27f-da0e-4396-a8a1-921a2e2d3473>

^{lxxxii} bron = NHA <https://www.openarchieven.nl/nha:16D075DF-758E-4DAE-953A-0B621E1C8F78>

^{lxxxiii} bron = NHA, [https://noord-hollandsarchief.nl/bronnen/archieven?](https://noord-hollandsarchief.nl/bronnen/archieven?mizig=348&miadt=236&miaet=54&micode=799-31852&minr=37971684&miview=ldt)

[mizig=348&miadt=236&miaet=54&micode=799-31852&minr=37971684&miview=ldt](https://www.openarchieven.nl/saa:e557c10f-3601-7dcb-e053-b784100a971b)

^{lxxxiv} bron = SAA <https://archief.amsterdam/indexen/deeds/e8df01f7-8630-435b-b6ce-d3e6c1b14495>

^{lxxxv} Huwelijk nog niet gevonden. Wel hun testament dd 28 augustus 1787 opgemaakt in Amsterdam:

<https://www.openarchieven.nl/saa:e557c10f-3601-7dcb-e053-b784100a971b>.

Jan [Hendriksz] Rietmeijer/Rietmaijer/Rietmaijer hertrouwde na het overlijden van Derkje/Dirkje van Hoeven drie keer in Amsterdam: 19 december 1788 met Catharina/Katriena/Trijntje Blom; 10 januari 1806 met Hendrica/Hendrina Elferink; 30 november 1810 met Maria Steen.

^{lxxxvi} bron =RAA, <https://www.openarchieven.nl/raa:e67bca53-b94c-47e1-b3d9-3872ac872a67>